

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΑΡΙΘΜ. 21*/VII/2012

**Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ**

Συνεδρίασε στην αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου, του κτηρίου των Γραφείων της (Κότσικα 1Α & Πατησίων), την 22^α Μαρτίου 2012, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Αντιπρόεδρος: Δημήτριος Λουκάς

Μέλη: Ιωάννης Μπιτούνης,

Εμμανουέλα Τρούλη,

Βικτωρία Μερτικοπούλου,

Δημήτριος Δανηλάτος και

Ιωάννης Αυγερινός.

Γραμματέας: Παρασκευή Α. Ζαχαριά

Θέμα της συνεδρίασης: «Η σύνταξη γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βάσει του άρθρου 23 του ν. 3959/2011 επί της υπό κατάργηση διάταξης του άρθρου 9 της Αγορανομικής Διάταξης 7/2009 περί υποχρέωσης υποβολής τιμοκαταλόγων χονδρικής, αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας».

Την 13.2.2012 (αριθμ. πρωτ. 1227) διαβιβάστηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας στην Επιτροπή Ανταγωνισμού αίτημα εξέτασης και έκδοσης γνωμοδότησης βάσει του άρθρου 23 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α΄) επί της υπό κατάργηση διάταξης του άρθρου 9 της Αγορανομικής Διάταξης 7/2009 (ΦΕΚ 1388 Β΄) περί υποχρέωσης υποβολής τιμοκαταλόγων χονδρικής.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού αφού έλαβε υπόψη της το ως άνω αίτημα του Υπουργού Ανάπτυξης και την υπ' αριθμ. πρωτ. 2684/21.3.2012 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

A. ΓΕΝΙΚΑ

* Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β΄/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της και ιδίως βάσει του άρθρου 23 του Ν. 3959/2011, σύμφωνα με το οποίο διατυπώνει γνώμη σχετικά με σχέδια νόμων και λοιπών κανονιστικών ρυθμίσεων που μπορούν να εισαγάγουν εμπόδια στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού, αλλά και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, κλήθηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (επιστολή της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου με αριθμ. πρωτ. 1227/13.2.2012) να γνωμοδοτήσει επί της υπό κατάργηση διάταξης του άρθρου 9 της Αγορανομικής Διάταξης 7/2009, όπως τροποποιημένη ισχύει σήμερα, (εφεξής «η ΑΔ»), περί υποχρέωσης υποβολής τιμοκαταλόγων χονδρικής. Η ανωτέρω υποχρέωση κατάργησης εντάσσεται στο πλαίσιο της γενικότερης αναθεώρησης του Αγορανομικού Κώδικα και ρητώς συμπεριλαμβάνεται στο πακέτο μεταρρυθμιστικών μέτρων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που προβλέπει το Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής¹.
2. Η παρούσα γνωμοδότηση περιορίζεται στην εξέταση της υπό κατάργηση ρύθμισης με κατευθυντήριες γραμμές τις αρχές και τους κανόνες που διέπουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό, όπως εξάλλου προβλέπεται και στο Μνημόνιο Συνεννόησης, σύμφωνα με το οποίο η αναθεώρηση της αγορανομικής νομοθεσίας πραγματοποιείται σε συνεργασία με την Επιτροπή Ανταγωνισμού, προκειμένου να προσδιοριστούν τα περιττά βάρη και εμπόδια για τον ανταγωνισμό και να αναπτυχθούν λιγότερο περιοριστικές πολιτικές για την επίτευξη των κυβερνητικών στόχων. Οι κατωτέρω θέσεις είναι αυστηρά γενικές και δεν αναφέρονται σε συγκεκριμένες συμπεριφορές, οι οποίες κρίνονται με βάση τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 και 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «ΣΛΕΕ»), ενώ δεν δεσμεύουν την Επιτροπή Ανταγωνισμού σε εκκρεμείς ή μελλοντικές διαδικασίες και υποθέσεις.

B. ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

B.1. Το νομοθετικό πλαίσιο

3. Η υποχρέωση υποβολής τιμοκαταλόγων χονδρικής και προαναγγελίας μεταβολών στις τιμές, καθώς και υποβολής στοιχείων κόστους εισήχθη με την ΑΔ 116/1977 και στη συνέχεια στο άρθρο 9 του Κεφαλαίου 1 της Κωδικοποιημένης

¹ Βλ. παρ. 4.2. του Μνημονίου Συνεννόησης και κυρωτικό ν. 4046/2012 (ΦΕΚ Α'28/14.02.2012).

Αγορανομικής Διάταξης 14/1989². Το συγκεκριμένο άρθρο τροποποιήθηκε με τις ΑΔ 6/2006, ΑΔ 7/2009 και τέλος με την ΑΔ 2/2011³.

4. Σύμφωνα με την ΑΔ 2/2011, στο πεδίο εφαρμογής της διάταξης εμπίπτουν:

α) βιομηχανίες, βιοτεχνίες, συνεταιριστικά εργοστάσια παραγωγών, εισαγωγικές και εμπορικές επιχειρήσεις, που διαθέτουν και πωλούν χονδρικός στην εγχώρια αγορά συγκεκριμένα είδη ^{4 5}, εφόσον πραγματοποίησαν κατά την τελευταία οικονομική χρήση κύκλο εργασιών 10.000.000 ευρώ και άνω, και οι χονδρικές πωλήσεις τους στην εγχώρια αγορά για τα συγκεκριμένα είδη είναι τουλάχιστον 10.000.000 ευρώ,

² Η συγκεκριμένη ΑΔ αφορούσε στην κωδικοποίηση του συνόλου των εκδοθεισών μέχρι 16/2/1989 Αγορανομικών Διατάξεων.

³ Αναφορικά με την τελευταία τροποποίηση της διάταξης για τους τιμοκαταλόγους χονδρικής (ΑΔ 2/2011), η οποία ορίζει ότι οι επιχειρήσεις χονδρικής πώλησης με κύκλο εργασιών άνω των 10 εκατ. ευρώ (μέχρι σήμερα το όριο ήταν 5 εκατ. ευρώ) δεν υποχρεούνται στην υποβολή τιμοκαταλόγων και τήρησης κοστολογικών στοιχείων, ο τότε αρμόδιος υπουργός Μ. Χρυσοχόιδης επεσήμανε ότι «... μέχρι σήμερα, αντί να πωλούνται προϊόντα, είχαμε φτάσει στο σημείο να πωλούνται παραστατικά ...», καθώς και ότι το 70% των προμηθειών των σούπερ μάρκετ γίνεται από 25 με 30 επιχειρήσεις, οπότε οι χιλιάδες επιχειρήσεις που είχαν υποβληθεί στη διαδικασία υποβολής τιμοκαταλόγων, μέχρι σήμερα δεν πρόσφεραν κάτι ουσιαστικό στο σύστημα, αλλά είχαν επιβαρυνθεί με διοικητικά βάρη. Επίσης, με την ΑΔ 2/2011 καταργήθηκε η υποχρέωση υποβολής των συμφωνιών μεταξύ προμηθευτών και λιανεμπόρων. Ακόμη μειώθηκαν τα πρόστιμα που επιβάλλονταν στις επιχειρήσεις για καθυστερημένη ή ελλιπή υποβολή κοστολογικών στοιχείων και οδηγούσαν σε πρόστιμα ύψους έως και 1,5 εκατ. ευρώ. Καταργήθηκε η ανά κωδικό επιβολή προστίμων, που οδηγούσε σε υπέρογκες χρηματικές κυρώσεις και εφαρμόζονται πιο λογικά διοικητικά πρόστιμα, που συνδέονται με τις ημέρες καθυστέρησης συμμόρφωσης στο νόμο.

Περαιτέρω, με τα νέα ποσοτικά κριτήρια ο αριθμός των εταιριών που υποχρεούνται να υποβάλουν τιμοκαταλόγους από 275 σήμερα μειώνεται σε 153, ενώ προστίθενται στις υπόχρεες εταιρίες τα διαγνωστικά κέντρα, ώστε να υπάρχει έλεγχος των τιμών και στις ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας(βλ. σχετικά <http://www.makthes.gr/news/economy/74783/>).

4 Είδη διατροφής πλην ωπών κρεάτων, ωπών ψαριών, ωπών λαχανικών και ωπών φρούτων, μη αλκοολούχα ποτά, μπίρες και κρασιά.

5 Βιομηχανικά είδη όπως είδη άμεσης κατανάλωσης νοικοκυριού (είδη καθαρισμού, λοιπά εφόδια νοικοκυριού), είδη ατομικής φροντίδας (αναλώσιμα) πλην καλλυντικών, χαρτικά (χαρτοπετσέτες, χαρτί υγείας, χαρτομάνδηλα, χαρτί κουζίνας), σχολικά είδη, σχολική τσάντα, γραφική ύλη, γεωργικά φάρμακα, λιπάσματα, αγροτικοί σπόροι και σύνθετες συσκευασμένες ζωοτροφές εκτροφής παραγωγικών ζώων.

- β) επιχειρήσεις που παρέχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες⁶, εφόσον πραγματοποίησαν κατά την τελευταία οικονομική χρήση ετήσιο κύκλο εργασιών 2.000.000 ευρώ και άνω, και οι πωλήσεις τους στην εγχώρια αγορά για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες είναι τουλάχιστον 2.000.000 ευρώ.
5. Οι επιχειρήσεις που περιγράφονται ανωτέρω στα υπό α) και β) σημεία, πριν θέσουν σε ισχύ τιμοκαταλόγους που μεταβάλλουν (αυξητικά ή μειωτικά) τις τιμές πώλησης ειδών και υπηρεσιών που εντάσσονται στους ανωτέρω πίνακες, υποχρεούνται να υποβάλλουν σε ηλεκτρονική μορφή στην αρμόδια υπηρεσία⁷ τα ακόλουθα στοιχεία:
- i. Τιμοκατάλογο στον οποίο περιλαμβάνονται όλα τα είδη και οι υπηρεσίες που πωλούν και εντάσσονται στους παραπάνω πίνακες ανεξαρτήτως αν η τιμή τους μεταβάλλεται.
 - ii. Τιμοκατάλογο αποκλειστικά για τα είδη ή τις υπηρεσίες των πινάκων, η τιμή των οποίων μεταβάλλεται.
 - iii. Έγγραφο στο οποίο αναφέρονται οι λόγοι που επιβάλλουν την αύξηση τιμής, εφόσον υπάρχει αυξητική μεταβολή αυτής.
6. Στην περίπτωση κατά την οποία τα στοιχεία που υποβλήθηκαν αφορούν σε αυξητική μεταβολή των τιμών, η αρμόδια υπηρεσία οφείλει εντός 10 ημερών από την παραλαβή των στοιχείων να προβεί στην εξέτασή τους και να ζητήσει τη συμπλήρωση τυχόν ελλείψεων. Επίσης, σε περίπτωση που η νέα τιμή ορισμένου είδους ή υπηρεσίας εμφανίζει αύξηση σε σχέση με την ισχύουσα τιμή τιμοκαταλόγου, ο Ειδικός Γραμματέας της υπηρεσίας μπορεί εφόσον το θεωρεί αναγκαίο με έγγραφη κλήση του εντός της προθεσμίας των 10 ημερών, να ζητά για το συγκεκριμένο είδος ή την υπηρεσία πρόσθετα συμπληρωματικά στοιχεία, τα οποία πρέπει να προκύπτουν από τα βιβλία και στοιχεία της επιχείρησης και να βασίζονται σε πραγματοποιηθέντα (ιστορικά) μεγέθη⁸, όπως ενδεικτικές αναλύσεις σύμφωνα με συγκεκριμένα υποδείγματα^{9, 10} σχετικά με:

6 Παρεχόμενες υπηρεσίες όπως συνεργεία αυτοκινήτων και λοιπών τροχοφόρων, σέρβις ηλεκτρικών, ηλεκτρονικών και λοιπών συσκευών, χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων και λοιπών τροχοφόρων, γηροκομεία ιδιωτικά, διαγνωστικά κέντρα και καταστήματα εστίασης, αναψυχής και διασκέδασης.

7 Διεύθυνση Έρευνας Τιμών και Κόστους της Υπηρεσίας Εποπτείας της Αγοράς του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας.

8 Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η ενσωμάτωση προϋπολογιστικών στοιχείων όταν πρόκειται για είδη που παράγονται, εισάγονται ή αγοράζονται κατόπιν παραγγελίας του πελάτη και δεν υπάρχουν αποθέματα.

9 Υποδείγματα Β, Γ και Δ της ΑΔ.

10 Αναφορικά με τα κοστολογικά στοιχεία, τα συγκεκριμένα υποδείγματα περιλαμβάνουν το κόστος παραγωγής ανά κωδικό προϊόντος τιμοκαταλόγου (πρώτες ύλες, βοηθητικές ύλες, υλικά συσκευασίας, εργατικά, γενικά βιομηχανικά έξοδα), κόστος πωληθέντων ανά κωδικό προϊόντος τιμοκαταλόγου, λειτουργικά έξοδα ανά κωδικό

- ✓ τη νέα τιμή τιμοκαταλόγου,
- ✓ την ισχύουσα τιμή τιμοκαταλόγου,
- ✓ την αμέσως προηγούμενη τιμή τιμοκαταλόγου,
- ✓ την απολογιστική τιμή πώλησης (βάσει της τελευταίας οικονομικής χρήσης),
- ✓ τον ισολογισμό, τη γενική εκμετάλλευση, αναλυτικές κατά κλάδο εκμεταλλεύσεις, καρτέλες αποθήκης, αποθέματα, τιμολόγια.

Η υποχρέωση υποβολής τιμοκαταλόγων ισχύει και για την θέση σε κυκλοφορία νέων ειδών και υπηρεσιών. Τα στοιχεία αυτά υποβάλλονται σε ηλεκτρονική μορφή¹¹ σύμφωνα με το υπόδειγμα που επισυνάπτεται στην ΑΔ 2/2011.

7. Τα στοιχεία κόστους και τα λοιπά οικονομικά στοιχεία που ενσωματώνονται στα συγκεκριμένα υποδείγματα θα πρέπει να προκύπτουν από τα βιβλία και στοιχεία της επιχείρησης και να βασίζονται σε πραγματοποιηθέντα¹² μεγέθη (ιστορικά μεγέθη).
8. Η υποβολή διευκρινιστικών στοιχείων εκκινεί εκ νέου την προθεσμία των 10 ημερών και ο χρόνος εξέτασης των στοιχείων αναστέλλει την έναρξη ισχύος των νέων αυξημένων τιμών.
9. Σε περίπτωση μη υποβολής τιμοκαταλόγων για νέα είδη και υπηρεσίες που αφορά η διάταξη, το πρόστιμο ανέρχεται σε 5.000 ευρώ. Στη συνέχεια, το πρόστιμο για κάθε ημέρα καθυστέρησης υποβολής τους μετά την σχετική έγγραφη κλήση από την αρμόδια υπηρεσία ανέρχεται σε 1.000 ευρώ. Αντίστοιχα, στην περίπτωση αύξησης των τιμών κατά παράβαση της υποχρέωσης προηγούμενης γνωστοποίησης επιβάλλεται πρόστιμο 30.000 ευρώ. Το πρόστιμο για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης μετά την σχετική έγγραφη κλήση από την αρμόδια υπηρεσία ανέρχεται σε 3.000 ευρώ.

B.II. Το αίτημα

10. Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. πρωτ. 1227/13.2.2012 αίτημα του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας ζητείται από την Ε.Α. να εξετάσει

προϊόντος τιμοκαταλόγου (διοίκηση, διάθεση, χρηματοοικονομικά), *συνολικό κόστος* ανά κωδικό προϊόντος τιμοκαταλόγου και το *καθαρό κέρδος* ανά κωδικό προϊόντος τιμοκαταλόγου για τα παραγόμενα και εισαγόμενα προϊόντα καθώς και για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

¹¹ Μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη ηλεκτρονική διεύθυνση της ΓΓΕ times@gge.gr.

¹² Μόνο κατ' εξαίρεση μπορούν να ενσωματώνονται προϋπολογιστικά στοιχεία στις περιπτώσεις που τα είδη του τιμοκαταλόγου παράγονται, εισάγονται ή αγοράζονται από την επιχείρηση κατόπιν παραγγελίας του πελάτη και δεν διατηρούνται αποθέματα.

και να εκφέρει γνώμη βάσει του άρθρου 23 του Ν. 3959/2011 επί της υπό κατάργηση διάταξης του άρθρου 9 της Αγορανομικής Διάταξης 7/2009 περί υποχρέωσης υποβολής τιμοκαταλόγων χονδρικής.

11. Περαιτέρω, από την υπ' αριθμ. 681/9.3.2012 επιστολή του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας¹³, προκύπτουν και οι κατωτέρω διαπιστώσεις:
«[...]».
12. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των απαντήσεων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της διενεργηθείσας από το Υπουργείο δημόσιας διαβούλευσης για την αναμόρφωση του Αγορανομικού Κώδικα, τίθεται υπέρ της κατάργησης της υπό κρίση διάταξης της ΑΔ¹⁴.
13. Μέσω της κατάργησης της συγκεκριμένης διάταξης και σε διάστημα ενός έτους, τα αρμόδια στελέχη του Υπουργείου εκτιμούν, ότι θα επιτευχθεί μεσοσταθμική μείωση των τιμών λιανικής της τάξεως του 2-3%¹⁵.
14. Σύμφωνα με το υπό εξέταση αίτημα, το Υπουργείο σχεδιάζει να αντικαταστήσει την ισχύουσα ρύθμιση με την υποχρέωση υποβολής από τις επιχειρήσεις

¹³ Η επιστολή αυτή εστάλη σε απάντηση της υπ' αριθμ. 1938/5.3.2012 επιστολής της ΕΑ.

¹⁴ Βλ. σχόλια διατυπωμένα ηλεκτρονικώς στην ιστοσελίδα <http://www.opengov.gr/ypoi/an/?p=382>. Το κατωτέρω σχόλιο συνοψίζει εύστοχα τις στρεβλώσεις που προκαλεί η ισχύουσα ρύθμιση: «Η υποχρέωση υποβολής τιμοκαταλόγων από τις επιχειρήσεις είναι αντίθετη με την έννοια της ελεύθερης αγοράς και του ανταγωνισμού έτσι όπως αυτός προάγεται από τις αρχές της Ε.Ε. Η υποχρέωση αυτή αυξάνει το διαχειριστικό κόστος των επιχειρήσεων καθώς είναι υποχρεωμένες να διαθέτουν πόρους για την παρακολούθηση αυτού του συστήματος, τις στερεί την ευελιξία που απαιτείται σε περιπτώσεις αγαθών και πρώτων υλών που η αξία τους υπόκειται σε χρηματιστηριακές και συνεπώς ταχύτατες διακυμάνσεις και αδυνατεί να αποτυπώσει με ακρίβεια το πραγματικό κόστος ενός προϊόντος καθώς παράμετροι όπως το χρηματοοικονομικό κόστος μιας επιχείρησης είναι αδύνατο να αποδοθούν σε πραγματικό χρόνο. Όλες οι παραπάνω αγκυλώσεις του υπάρχοντος συστήματος αποβαίνουν τελικά σε βάρος του καταναλωτή γιατί μειώνουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων καθώς, έχοντας αυτές απολέσει την ευελιξία τους και τη δυνατότητα των άμεσων αντιδράσεων στα θέματα μεταβολής τιμών αναγκάζονται να τηρήσουν αμυντική στάση σε περιπτώσεις που θα ωφελούνταν ο καταναλωτής προκειμένου να ισοσταθμιστεί η δυσχέρεια συγχρονισμού που εμφανίζει το σύστημα στην παρακολούθηση συχνών αυξομειώσεων των τιμών. Σε μία ελεύθερη αγορά ο μόνος κριτής θα πρέπει να είναι ο ίδιος ο καταναλωτής ο οποίος έχει αποδείξει ότι μπορεί με τις πράξεις του να στρέψει υπέρ του τον ανταγωνισμό. Κάθε άλλη προσπάθεια τρίτων προς την κατεύθυνση αυτή οδηγεί σε στρεβλώσεις γι' αυτό και πρότάσή μου είναι η πλήρης κατάργηση του άρθρου».

Βλ. επίσης επιχειρήματα υπέρ της κατάργησης στην έκθεση ΣΕΒ «Επιχειρηματικότητα χωρίς Εμπόδια» παρ. 18.

¹⁵ Βλ. σχετικά <http://www.voria.gr/index.php?module=news&func=display&sid=80583>.

χονδρικής απολογιστικών στοιχείων τριμήνου, στα οποία θα αναφέρεται η πραγματική μέση σταθμική τιμή πώλησης κατά το αντίστοιχο διάστημα.

Γ. ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΙΜΩΝ

15. Η άσκηση δημόσιας εξουσίας από τα αρμόδια όργανα και φορείς δύναται σαφώς να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, η διοίκηση εισάγει συχνά, με ρυθμιστικούς κανόνες, ρυθμιστικά εμπόδια που δημιουργούν ή επιτείνουν αντιανταγωνιστικές συμπεριφορές με τη στεγανοποίηση ή/και παρεμπόδιση της πρόσβασης σε αγορές, ειδικά προνόμια που συντηρούν μονοπωλιακές ή/και ολιγοπωλιακές συνθήκες στην αγορά, καθώς και ποικίλες άλλες διακρίσεις μεταξύ επιχειρήσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η δράση της διοίκησης μπορεί ακόμη να διευκολύνει τις οριζόντιες αντιανταγωνιστικές συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων ή να οδηγήσει ευθέως στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης.
16. Ρυθμιστικοί κανόνες υιοθετούνται από τη διοίκηση και εφαρμόζονται σε έναν κλάδο με βάση τα οφέλη τα οποία αυτοί αποφέρουν στο κοινωνικό σύνολο. Ο τρόπος με τον οποίο θα επιμεριστούν τα οφέλη και το κόστος της ρύθμισης αποτελεί βασικό ερώτημα στη ρυθμιστική διαδικασία. Σύμφωνα με τη θεωρία της οικονομικής ρύθμισης, ρυθμιστικοί κανόνες θεσμοθετούνται κυρίως για την προστασία και την ωφέλεια του κοινωνικού συνόλου (δημόσιου συμφέροντος).
17. Ο ΟΟΣΑ σε πρόσφατα δημοσιευμένη έκθεσή του¹⁶ επισημαίνει, ωστόσο, ότι ρυθμιστικοί κανόνες που επιβάλλουν στους φορείς της αγοράς τη δημοσιοποίηση πληροφοριών σχετικά με τις τιμές ή το επίπεδο της παραγωγής τους μπορούν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις για τον ανταγωνισμό και ενισχύουν την πιθανότητα σύστασης καρτέλ, καθώς μια βασική προϋπόθεση για τη λειτουργία των καρτέλ είναι να μπορούν οι συμμετέχοντες σ' αυτά να ελέγχουν αποτελεσματικά τη συμπεριφορά των ανταγωνιστών τους (ή των «συνωμοτών» τους) στην αγορά. Τα καρτέλ είναι πιθανότερο να προκύψουν σε περιπτώσεις όπου δραστηριοποιούνται λιγότερες επιχειρήσεις, οι φραγμοί εισόδου είναι υψηλοί, τα προϊόντα των προμηθευτών είναι σχετικά ομοιογενή και οι πληροφορίες για μεταβολές τιμών ή την ποσότητα παραγωγής είναι διαθέσιμες είτε πριν είτε αμέσως μετά την πραγματοποίησή τους.
18. Σύμφωνα με την ανωτέρω έκθεση, οι ρυθμίσεις που επιβάλλουν δημοσιοποίηση πληροφοριών, όπως για παράδειγμα των επιπέδων τιμών και παραγωγής, συνήθως υιοθετούνται για τη βελτίωση της πληροφόρησης των

¹⁶ Οδηγός Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ, έκδοση 2.0, τόμος Ι: Αρχές.

καταναλωτών και ενίοτε μπορούν να βελτιώσουν την αποδοτικότητα των αγορών. Ωστόσο, όταν υπάρχει πιθανότητα σύστασης καρτέλ, ενδέχεται τέτοιου είδους ρυθμίσεις να έχουν τελικά αρνητικό αποτέλεσμα. Για τους λόγους αυτούς, υπάρχουν εναλλακτικές προτάσεις σχετικά με τη δημοσιοποίηση όλων των καταγραφόμενων δεδομένων. Όταν η αρχική συλλογή πληροφοριών πραγματοποιείται με στόχο τη χάραξη κυβερνητικών πολιτικών, ενδεχομένως δεν είναι απαραίτητη η συνολική δημοσιοποίησή τους. Όταν σκοπός είναι η διευκόλυνση των καταναλωτών ή η παροχή γενικών στατιστικών στοιχείων, η δημοσιοποίηση των συνολικών στατιστικών στοιχείων ενισχύει λιγότερο τα καρτέλ από ότι τα στατιστικά στοιχεία για τον κάθε προμηθευτή ξεχωριστά.

19. Η προσπάθεια κρατικής ρύθμισης ή/και εποπτείας των τιμών που υιοθετούν οι επιχειρήσεις ενδέχεται να επιφέρει πολυποικίλες αρνητικές επιπτώσεις, όπως είναι για παράδειγμα η μείωση της ποιότητας και ποικιλίας των προϊόντων, η ενίσχυση των φραγμών εισόδου νέων επιχειρήσεων στην αγορά, η μειωμένη αποδοτικότητα της παραγωγής και καθυστέρηση στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών, καθώς και αύξηση του λειτουργικού κόστους των νεοεισερχομένων και/ή των ήδη εγκατεστημένων επιχειρήσεων¹⁷.
20. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιμετωπίζει θετικά τη θέσπιση από τα κράτη-μέλη κανόνων κρατικής εποπτείας και δημοσίευσης τιμών, όταν αυτοί έχουν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της διαφάνειας των τελικών (λιανικών) τιμών προς όφελος της ενιαίας αγοράς και της προστασίας των καταναλωτών¹⁸. Η διαφάνεια αποτελεί παράγοντα-κλειδί για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, δεδομένου ότι η σύγκριση τιμών διευκολύνει την επιλογή προϊόντων και υπηρεσιών διαφορετικών κρατών-μελών από τον καταναλωτή και αντιστοίχως την προσφορά ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε διαφορετικά κράτη-μέλη.
21. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υιοθετήσει κανόνες περί διαφάνειας τιμών σε συγκεκριμένους τομείς προϊόντων και υπηρεσιών, όπως π.χ. στον τομέα της διανομής αυτοκινήτων, καθώς και στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών στο πλαίσιο της απελευθέρωσης των αγορών αυτών¹⁹. Ειδικότερα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την επίτευξη του κοινοτικού στόχου της σύγκλισης τιμών στην εσωτερική αγορά, εκδίδει ετήσια έκθεση λιανικών τιμών

¹⁷ Οδηγός Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ, έκδοση 2.0, τόμος II: Κατευθυντήριες Οδηγίες.

¹⁸ Βλ. αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην έκθεση ΟΟΣΑ της 11.9.2001 “OECD Competition Policy Roundtables-Price Transparency” σελ. 219.

¹⁹ Δηλ. αγορών που αποτελούσαν αντικείμενο κρατικών ρυθμίσεων τιμολόγησης, οι οποίες είχαν θεσπισθεί για τη προστασία των καταναλωτών από αδικαιολόγητα υψηλές τιμές.

αυτοκινήτων, η οποία βασίζεται σε τυποποιημένα στοιχεία που παρέχουν οι κατασκευαστές, ήτοι συνιστώμενες τιμές λιανικής (προ και μετά φόρων) για 80 μοντέλα αυτοκινήτων και προαιρετικό εξοπλισμό 27 διαφορετικών εμπορικών σημάτων²⁰. Στον τομέα της ενέργειας, το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο Αγοράς Ενέργειας, για την ενίσχυση της διαφάνειας που κρίνεται απαραίτητη στη διαμόρφωση της εμπορικής πολιτικής των ιδιωτών παρόχων ενέργειας, εκδίδει τριμηνιαίες και ετήσιες εκθέσεις με στοιχεία που συλλέγει το Σύστημα Παρατήρησης Αγορών Ενέργειας (EMOS) για τις επιμέρους αγορές ενέργειας των κρατών-μελών (ορυκτά καύσιμα, πετρελαιοειδή, αέριο και ηλεκτρισμός), οι οποίες περιλαμβάνουν τιμές χονδρικής²¹ και λιανικής²². Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο πλαίσιο του κοινοτικού στόχου επίτευξης ενιαίων χρεώσεων στην εσωτερική αγορά, έχει θεσπίσει κανόνες διαφάνειας τιμών λιανικής και πληροφόρησης των καταναλωτών από τους παρόχους υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας²³, όπως π.χ. αυτόματη αποστολή γραπτού μηνύματος από τον εθνικό πάροχο για τη χρέωση υπηρεσιών περιαγωγής και μηνυμάτων σε περίπτωση μετακίνησης του συνδρομητή σε άλλο κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές συλλέγουν και δημοσιεύουν σε τριμηνιαία βάση μέσω της Ομάδας Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ERG)²⁴ τιμές χονδρικής και λιανικής, με στόχο τη διατήρηση συνθηκών επαρκούς ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, η οποία εμφανίζει έντονο ολιγοπωλιακό χαρακτήρα²⁵.

22. Αντιθέτως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιμετωπίζει με επιφύλαξη την «εκούσια» διαφάνεια τιμών, η οποία επιτυγχάνεται μέσω διαφόρων μορφών ανταλλαγής πληροφόρησης μεταξύ ιδιωτών, συμπεριλαμβανομένης και της

²⁰ Η έκθεση εκδίδεται από το 1992, αρχικά κάθε εξάμηνο και από 5/2007 σε ετήσια βάση, δυνάμει του άρθρου 11 του Κανονισμού ΕΟΚ 1475/1995 και στη συνέχεια του άρθρου 11 του Κανονισμού ΕΚ 1400/2002 που ισχύει μέχρι 31.5.2013 και θα συνεχισθεί βάσει του νέου Κανονισμού ΕΚ 461/2010, ο οποίος θα τεθεί σε ισχύ την 1.6.2013.

²¹ Λόγω των συχνών χρηματιστηριακών διακυμάνσεων των ενεργειακών πηγών.

²² Βλ. ιστοσελίδα Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Γενική Διεύθυνση Ενέργειας και Μεταφορών <http://ec.europa.eu/energy/observatory>.

²³ Βλ. π.χ. άρθρο 1 Κανονισμού ΕΚ 544/2009 που τροποποιεί το άρθρο 6 του Κανονισμού ΕΚ 717/2007 περί της φορητότητας στα δημόσια δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 167/29.6.2009.

²⁴ Η Ομάδα αυτή ιδρύθηκε με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 29.7.2002, ΕΕ L 200/30.7.2002.

²⁵ Σε συνέχεια των συμπερασμάτων περί περιορισμένου ανταγωνισμού σε επίπεδο τιμών μεταξύ των κοινοτικών παρόχων που κοινοποίησε η Ομάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τροποποιήθηκε ο Κανονισμός ΕΚ 717/2007 (ΕΕ L 171/29.6.2007) από το άρθρο 1 του Κανονισμού ΕΚ 544/2009 με την προσθήκη των άρθρων 4α και 4β περί θέσπισης ανώτατου ορίου χρεώσεων χονδρικής και λιανικής.

αξιοποίησης στοιχείων δημοσιευμένων από οργανισμούς εποπτείας αγοράς, κρατικούς φορείς ή εταιρίες έρευνας αγοράς τύπου ICAP και NIELSEN²⁶. Η νομιμότητα των πρακτικών αυτών κρίνεται κατά περίπτωση υπό το πρίσμα του άρθρου 101 ΣΛΕΕ²⁷.

23. Επιπροσθέτως, η πρόσφατη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τις «Κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή του άρθρου 101 της Συνθήκης στις συμφωνίες οριζόντιας συνεργασίας» περιλαμβάνει²⁸ γενικές αρχές για την αξιολόγηση του ανταγωνισμού, όσον αφορά στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ επιχειρήσεων ως αντικείμενο συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής.
24. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση, η ανταλλαγή ιστορικών δεδομένων δεν ενδέχεται να έχει αντιανταγωνιστικό αποτέλεσμα, καθώς δεν είναι πιθανό να είναι ενδεικτική της μελλοντικής συμπεριφοράς των ανταγωνιστών ή να παρέχει κοινή αντίληψη για την αγορά. Επιπλέον, η ανταλλαγή ιστορικών δεδομένων δεν είναι πιθανό να διευκολύνει την παρακολούθηση αποκλίσεων, διότι όσο παλαιότερα είναι τα δεδομένα, τόσο λιγότερο μπορούν να χρησιμεύσουν για την έγκαιρη ανίχνευση αποκλίσεων και να αποτελέσουν αξιόπιστη απειλή άμεσων αντιποίνων. Το κατά πόσον τα δεδομένα είναι όντως ιστορικά εξαρτάται από τα ειδικότερα χαρακτηριστικά της σχετικής αγοράς και, ιδίως, από τη συχνότητα της επαναδιαπραγμάτευσης των τιμών στον κλάδο. Για παράδειγμα, τα δεδομένα μπορούν να θεωρηθούν ιστορικά, εάν είναι παλαιότερα κατά το πολλαπλάσιο της μέσης διάρκειας των συμβάσεων στον κλάδο, εφόσον αυτές είναι ενδεικτικές, όσον αφορά στην επαναδιαπραγμάτευση των τιμών. Επιπλέον, το όριο βάσει του οποίου τα δεδομένα αποκτούν ιστορικό χαρακτήρα εξαρτάται και από το είδος τους, το βαθμό συγκεντρωτικότητάς τους, τη συχνότητα ανταλλαγής και τα χαρακτηριστικά της σχετικής αγοράς (π.χ. τη σταθερότητα και τη διαφάνειά της). Οι συχνές ανταλλαγές πληροφοριών που διευκολύνουν, τόσο τη συνεννόηση στην αγορά, όσο και την παρακολούθηση των αποκλίσεων αυξάνουν τους κινδύνους αντιανταγωνιστικού αποτελέσματος. Ωστόσο, η συχνότητα ανταλλαγής πληροφοριών η οποία είναι αναγκαία για την επίτευξη αντιανταγωνιστικού

²⁶ Βλ. αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην έκθεση ΟΟΣΑ της 11.9.2001 "OECD Competition Policy Roundtables-Price Transparency" σελ. 211.

²⁷ Βλ. μεταξύ άλλων: απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17.2.1992 (UK Agricultural Tractor Registration Exchange), L 68/13.3.1992 σελ. 19 που επικυρώθηκε από το Πρωτοδικείο στις υποθέσεις T-34/92 και T-35/92, απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 13.7.1994 (Cartonboard), L 243/19.9.1994 σελ. 1 που επικυρώθηκε από το Πρωτοδικείο στις υποθέσεις T-25/95 et seq., απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 30.11.1994 (Steel beams), L 343/30.12.1994 σελ. 1 που επικυρώθηκε από το Πρωτοδικείο στις υποθέσεις T-141/94 et seq.

²⁸ Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ C11/14.1.2011 σελ. 13 επ.

αποτελέσματος εξαρτάται, επίσης, από το χαρακτήρα, την παλαιότητα και το βαθμό συγκεντρωτικότητας των δεδομένων.

25. Εν γένει, οι ανταλλαγές δημόσιων πληροφοριών είναι απίθανο να συνιστούν παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ. Πραγματικά δημόσιες πληροφορίες είναι πληροφορίες που γενικά είναι εξίσου εύκολα προσβάσιμες από όλους τους ανταγωνιστές και πελάτες (από άποψη κόστους πρόσβασης). Ακόμη και αν οι πληροφορίες είναι δημόσια διαθέσιμες (π.χ. πληροφορίες που δημοσιεύονται από ρυθμιστικές αρχές)²⁹, η ύπαρξη πρόσθετης ανταλλαγής πληροφοριών από ανταγωνιστές μπορεί να περιορίζει τον ανταγωνισμό, εάν μειώνει περαιτέρω τη στρατηγική αβεβαιότητα στην αγορά. Στην περίπτωση αυτή, οι επιπλέον πληροφορίες θα μπορούσαν να είναι κρίσιμες για την επίτευξη ενός αντανταγωνιστικού αποτελέσματος στην αγορά.
26. Οι ανταλλαγές πραγματικά συγκεντρωτικών δεδομένων, δηλαδή, δεδομένων για τα οποία η αναγνώριση πληροφοριών σε επίπεδο μεμονωμένης εταιρίας είναι αρκετά δύσκολη, είναι πολύ λιγότερο πιθανό να έχουν αποτελέσματα που περιορίζουν τον ανταγωνισμό απ' ό,τι οι ανταλλαγές δεδομένων σε επίπεδο εταιρίας. Η συλλογή και η δημοσίευση συγκεντρωτικών δεδομένων για την αγορά (όπως δεδομένα για τις πωλήσεις, για την δυναμικότητα ή για το κόστος των εισροών και των εξαρτημάτων) από οργανισμό εμπορίου ή εταιρία έρευνας αγοράς μπορεί να είναι επωφελής και για τους προμηθευτές και για τους πελάτες δίνοντας τους ευκρινέστερη εικόνα για την κατάσταση στην αγορά του σχετικού τομέα. Η συλλογή και η δημοσίευση αυτή μπορεί να επιτρέπει στους παράγοντες της αγοράς να κάνουν επιλογές με τη βοήθεια καλύτερης πληροφόρησης, προκειμένου να προσαρμόζουν αποτελεσματικά τη στρατηγική τους στις συνθήκες της αγοράς. Γενικότερα, η ανταλλαγή συγκεντρωτικών στοιχείων δεν είναι πιθανό να συντείνει σε περιορισμό του ανταγωνισμού, εκτός εάν πραγματοποιείται σε αγορές με υψηλό βαθμό συγκέντρωσης (π.χ. δυοπώλιο).

Δ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

27. Σύμφωνα με έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (ΓΔΑ) στην πλειοψηφία των χωρών του εξωτερικού, όπου δημοσιεύονται τιμοκατάλογοι, αυτοί αφορούν στις λιανικές και όχι στις χονδρικές τιμές. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η συγκέντρωση και δημοσίευση στοιχείων τιμών, κυρίως σε σχετικές ιστοσελίδες,

²⁹ Βλ. και πρόσφατη απαγγελία κατηγοριών της Βελγικής αρχής ανταγωνισμού κατά προμηθευτών καταναλωτικών αγαθών για ανταλλαγή ευαίσθητων πληροφοριών σε θέματα τιμών βάσει στοιχείων που συλλέγει εμπορική ένωση σε συνεργασία με την βελγική αρχή εποπτείας τιμών. Πηγή: MlexEU.

πραγματοποιείται μέσω της λειτουργίας Παρατηρητηρίων Τιμών (π.χ. Ισπανία³⁰, Βέλγιο, Ρουμανία) ή μέσω συγκεκριμένων μελετών που αφορούν συγκεκριμένες χρονικές περιόδους και προϊόντα (π.χ. Γαλλία για αγροτικά προϊόντα, Ιρλανδία³¹). Και στις δύο περιπτώσεις σκοπός είναι η παροχή της δυνατότητας στους καταναλωτές να συγκρίνουν τις τιμές πώλησης συγκεκριμένων προϊόντων, ώστε να επιλέξουν την πιο συμφέρουσα για αυτούς. Τα προϊόντα αυτά, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, είναι βασικά καταναλωτικά αγαθά (π.χ. βασικά είδη διατροφής) καθώς και πετρελαιοειδή (βενζίνη και πετρέλαιο κίνησης, πετρέλαιο θέρμανσης). Αντίστοιχες πρακτικές ακολουθούνται και σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως π.χ. στην Αυστραλία (έμφαση σε λιανικές τιμές πώλησης), στον Μαυρίκιο³² κλπ.

Σε χώρες όπου γίνεται παρακολούθηση τιμών χονδρικής (π.χ. Λιθουανία³³, Περού³⁴, Ινδία), συνήθως αφορά σε προϊόντα τα οποία παρουσιάζουν ομοιογένεια (πχ. καύσιμα, μη επώνυμα χύμα προϊόντα) και είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης στα διεθνή χρηματιστήρια (πχ. σιτηρά, βαμβάκι, καλαμπόκι, καύσιμα κλπ). Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι για τις ανωτέρω χώρες όπου γίνεται παρακολούθηση τιμών χονδρικής, από την έρευνα της ΓΔΑ δεν προέκυψαν στοιχεία για πώς εφαρμόζεται στην πράξη το εν λόγω μέτρο καθώς και αν αυτό είναι εν τέλει αποτελεσματικό.

Ε. ΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

28. Από τα ανωτέρω αναφερόμενα και σε συνδυασμό με τις διαπιστώσεις της Διοίκησης, όπως αναφέρονται στην Ενότητα Β.ΙΙ, προκύπτει ότι η πρακτική λειτουργία της προς κατάργηση διάταξης αφενός δεν συνιστά αποτελεσματικό εργαλείο του κρατικού μηχανισμού εποπτείας τιμών, αφετέρου δε γεννά

³⁰ Στην Ισπανία πραγματοποιείται τριμηνιαία παρακολούθηση λιανικών τιμών σε 187 προϊόντα από 4.100 σημεία πώλησης τα οποία κατατάσσονται σε ξεχωριστές κατηγορίες υπερ-μάρκετ, σούπερ μάρκετ, τοπικά καταστήματα, εξειδικευμένα καταστήματα και μικρά σημεία πώλησης (καταστήματα ψιλικών).

³¹ Στην Ιρλανδία δεν γίνεται συστηματική παρακολούθηση λιανικών τιμών πώλησης, αλλά έρευνες με πιο πρόσφατη αυτή που αφορά στις λιανικές τιμές 103 επώνυμων καταναλωτικών προϊόντων με στοιχεία από τρεις μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ.

³² Στον Μαυρίκιο παρακολουθούνται συγκριτικά οι λιανικές τιμές πώλησης σε βασικά καταναλωτικά είδη σε 20 σημεία πώλησης.

³³ Από τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Λιθουανία είναι το μόνο κράτος στο οποίο πραγματοποιείται παρακολούθηση και τιμών χονδρικής. Η έρευνα της έχει επικεντρωθεί στην παρακολούθηση της διακύμανσης των τιμών δύο αγορών, οι οποίες θεωρούνται σημαντικές για τους καταναλωτές, στα είδη σούπερ μάρκετ (groceries) και στα πετρελαιοειδή.

³⁴ Από τα κράτη εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Περού εκδίδει μηνιαία αναφορά καταγραφής των χονδρικών τιμών και των τιμών καταναλωτή, στην οποία παρουσιάζονται οι διακυμάνσεις στην τιμή συγκεκριμένων ειδών διατροφής, δομικών προϊόντων, προϊόντων μεταποίησης και πετρελαιοειδών. Οι χονδρικές τιμές που καταγράφονται προσαρμόζονται με βάση τις εποχικές διακυμάνσεις και τις διακυμάνσεις του πληθωρισμού.

σωρευτικά στρεβλώσεις του ανταγωνισμού σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής πώλησης αγαθών εις βάρος του καταναλωτικού κοινού.

29. Ειδικότερα, δημιουργούνται οι εξής στρεβλώσεις:

Δυσανάλογη επιβάρυνση λειτουργικού/διαχειριστικού κόστους επιχειρήσεων

Όπως αναφέρει και η πρόσφατη έκθεση του ΟΟΣΑ³⁵, οι υπέρμετρες γραφειοκρατικές διατυπώσεις συνεπάγονται αυξημένο κόστος για το κράτος και τους πολίτες, ενώ επίσης υπονομούν το δικαίωμα στην επαγγελματική και οικονομική ελευθερία.

30. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η επιβάρυνση του διαχειριστικού/λειτουργικού κόστους (προσωπικό, εργατοώρες κλπ) των επιχειρήσεων για τη συγκέντρωση, επεξεργασία και ηλεκτρονική υποβολή των στοιχείων που προβλέπει η υπό κατάργηση ρύθμιση, ιδίως στους οικονομικούς κλάδους, όπου οι συχνές μεταβολές τιμών είναι συνήθεις λόγω χρηματιστηριακής διακύμανσης των τιμών των πρώτων υλών, είναι σημαντική³⁶ και μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα/φραγμό για την είσοδο νέων επιχειρήσεων και περιορίζει έτσι, τις επιλογές των καταναλωτών.

31. Εξάλλου, η υποχρέωση προηγούμενης αναγγελίας μεταβολής τιμών, ανεξαρτήτως αν η μεταβολή είναι αυξητική ή μειωτική, καθώς και η υποχρέωση της εκ νέου υποβολής τιμοκαταλόγων για το σύνολο των ειδών ή υπηρεσιών που πωλεί μία επιχείρηση, σε περίπτωση μεταβολής τιμής μόνο για ένα είδος ή μία υπηρεσία, δεν συνάδουν με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος) αρχή της αναλογικότητας, η οποία θέτει τα ακραία όρια ως προς τους νομοθετικούς περιορισμούς των συνταγματικών θεμελιωδών δικαιωμάτων, και βάσει της οποίας οι επιβαλλόμενοι από τον νόμο περιορισμοί πρέπει να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογοι σε σχέση προς αυτόν. Δηλαδή, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας ελέγχεται: α) η καταλληλότητα του περιορισμού να επιφέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, β) ο

³⁵ Οδηγός Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ, έκδοση 2.0, τόμος II.

³⁶ Επισημαίνεται ότι πριν την αντικατάσταση του άρθρου 9 και την κατάργηση του άρθρου 12 της ΑΔ 7/2009 από την ΑΔ 2/2011, το διαχειριστικό κόστος των επιχειρήσεων ήταν ακόμη πιο αυξημένο, δεδομένου ότι προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση προαναγγελίας μεταβολής είκοσι (20) ημέρες πριν την εφαρμογή της ακόμη και για τις μειώσεις τιμών, την υποχρέωση υποβολής αναλυτικών κοστολογικών στοιχείων εντός προθεσμίας μίας (1) εργάσιμης ημέρας από την σχετική κλήση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου, καθώς και την υποχρέωση ετήσιας υποβολής ειδικών συμφωνιών μεταξύ επιχειρήσεων για τη χορήγηση πρόσθετων παροχών και γνωστοποίησης κάθε μεταβολής όρων των συμφωνιών αυτών πέντε (5) ημέρες πριν την εφαρμογή τους.

αναγκαίος χαρακτήρας του (εάν είναι ο λιγότερο επαχθής για τον θιγόμενο αποδέκτη του μέτρου) και γ) η συνάφεια και εύλογη σχέση μεταξύ του μέτρου και του επιδιωκόμενου σκοπού (δεν πρέπει να συνεπάγεται περισσότερα μειονεκτήματα για τα δικαιώματα του πολίτη παρά πλεονεκτήματα για τα συνταγματικά συμφέροντα, στην προστασία των οποίων αποβλέπει). Όλα τα μέσα ασκήσεως της κρατικής εξουσίας, ο νόμος, η δικαστική απόφαση και η διοικητική πράξη, πρέπει να πληρούν τα τρία κριτήρια της αρχής της αναλογικότητας³⁷.

32. Επιπροσθέτως, οι εθνικές ρυθμίσεις που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία εν ευρεία έννοια ελέγχονται βάσει του συνόλου των διατάξεων της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), οι οποίες αφορούν στο δικαίωμα στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρο 56 ΣΛΕΕ - πρώην 49 ΣΕΚ), στο δικαίωμα ελεύθερης εγκατάστασης (άρθρο 49 ΣΛΕΕ - πρώην 43 ΣΕΚ), και στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (άρθρο 45 ΣΛΕΕ - πρώην 39 ΣΕΚ), δηλαδή στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων³⁸. Από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «ΔΕΕ») προκύπτει, ότι τα εθνικά μέτρα που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να καταστήσουν λιγότερο ελκυστική την άσκηση των θεμελιωδών ελευθεριών που διασφαλίζονται με τη Συνθήκη πρέπει να πληρούν τέσσερις προϋποθέσεις: να εφαρμόζονται κατά τρόπο ο οποίος δε δημιουργεί διακρίσεις, να δικαιολογούνται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, να είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην είναι δεσμευτικά, πέραν του βαθμού που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού αυτού³⁹.

33. Εν προκειμένω, η οικονομική επιβάρυνση των επιχειρήσεων λόγω του αυξημένου διαχειριστικού κόστους τήρησης των υποχρεώσεων της υπό κατάργηση ρύθμισης είναι εμφανώς δυσανάλογη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό της κρατικής εποπτείας των τιμών χονδρικής σε είδη και υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται από το ευρύ καταναλωτικό κοινό και από ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη το γεγονός ότι η υπό κατάργηση ρύθμιση δεν συμβάλλει στη διαφάνεια τιμών⁴⁰, καθότι τα ηλεκτρονικώς υποβαλλόμενα στοιχεία [...] από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου, ούτε δημοσιεύονται σε συγκεντρωτική μορφή (είτε αυτοτελώς είτε μέσω του Παρατηρητηρίου Τιμών), ώστε να είναι προσβάσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο.

³⁷ Βλ. Ολ. ΑΠ 45/2005.

³⁸ Βλ. Ζιάμο εις Σκουρή, Ερμηνεία Συνθηκών, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003, σ. 572.

³⁹ Απόφαση ΔΕΚ της 30.11.1995, Gebhard κατά Consiglio dell'Ordine degli Avvocati e Procuratori di Milano, Συλλ. I-04165, σκ. 37 με παραπομπή στην απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, C-19/92, Kraus, Συλλογή 1993, σ. I-1663, σκέψη 32.

⁴⁰ Η ίδια η Διοίκηση στην διευκρινιστική επιστολή της (αρ. πρωτ. 681/9.3.2012) [...]».

34. Όπως εκτέθηκε ανωτέρω στην Ενότητα Γ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κρίνει ότι η εποπτεία των εθνικών ή κοινοτικών αρχών στη διαμόρφωση της τιμολογιακής στρατηγικής των επιχειρήσεων μπορεί να αποδειχθεί χρήσιμη ή ενίοτε και αναγκαία στο πλαίσιο της άσκησης κοινωνικής πολιτικής και προστασίας των καταναλωτών και ως εκ τούτου τα σχετικά μέτρα εστιάζουν κατά κύριο λόγο στις τιμές λιανικής. Προς αυτόν τον σκοπό, έχει πρόσφατα ενισχυθεί η λειτουργία του Παρατηρητηρίου Τιμών που υπάγεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, με τη δημοσίευση των συγκεντρωθέντων στοιχείων στο διαδίκτυο για την ενίσχυση της πληροφόρησης και εν τέλει της προστασίας των καταναλωτών⁴¹. Σχετικά με την υπό κατάργηση ρύθμιση η οποία εστιάζει αποκλειστικά και μεμονωμένα στις τιμές χονδρικής, αυτή δεν μπορεί να συμβάλλει καθ' οιονδήποτε τρόπο στην άσκηση της ανωτέρω κοινωνικής πολιτικής.
35. Η υποχρέωση υποβολής τιμοκαταλόγων σε οποιοδήποτε επίπεδο διανομής ή/και εμπορίας των προϊόντων συνδυάζεται με τον έλεγχο εφαρμογής των αγορανομικών διατάξεων αναφορικά με ελεγχόμενες τιμές (διατίμηση) και εκτίμηση περιθωρίων κέρδους. Σήμερα, οι σχετικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις έχουν εκλείψει στην πλειονότητά τους⁴², συνεπώς, δεν συντρέχει ουσιαστικός

⁴¹ Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 9.12.2008 αναφορικά με τις «τιμές των τροφίμων στην Ευρώπη» (COM (2008) 821 final) προτείνει ένα Χάρτη Πορείας για τη βελτίωση της λειτουργίας της αλυσίδας προμήθειας, ο οποίος περιλαμβάνει ως βασική συνιστώσα την «Παροχή καλύτερης πληροφόρησης προς τους καταναλωτές, τις δημόσιες αρχές και τους φορείς της αγοράς με τη θέσπιση ενός μόνιμου ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου των τιμών των τροφίμων και της αλυσίδας προσφοράς». Ειδικότερα:

«Η παρακολούθηση αυτή θα δώσει μια λύση στην έλλειψη διαφάνειας των τιμών και θα βελτιώσει τη γνώση των επιπτώσεων που έχουν οι κανονιστικές ρυθμίσεις κατά μήκος της αλυσίδας προσφοράς τροφίμων.

Η συνεχής παρακολούθηση των τιμών καταναλωτή και παραγωγού σε μια σειρά επιλεγμένων και συγκρίσιμων καταναλωτικών αγαθών θα μπορούσε να αποκαλύψει διαφορές τιμών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και να συμβάλει στον εντοπισμό περιπτώσεων κατακερματισμού της αγοράς. Φαίνεται να υπάρχει έλλειψη επαρκών συγκρίσιμων πληροφοριών για τις τιμές και την ποιότητα που θα επέτρεπαν στους καταναλωτές να κάνουν πιο συνειδητές επιλογές. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να αξιολογηθεί και να αναπτυχθεί το πιλοτικό σχέδιο που εφαρμόζεται επί του παρόντος από την Eurostat και τις εθνικές στατιστικές υπηρεσίες για τη συγκέντρωση λεπτομερών πληροφοριών για τις τιμές καταναλωτή».

⁴² Βλ. άρθρο 2 ΑΔ 3/2011 περί κατάργησης περιθωρίων εμπορικού και βιομηχανικού κέρδους για ορισμένα από τα προϊόντα των άρθρων 1 και 3 της ΑΔ 7/2009 (λαχανικά, φρούτα, παιδικές τροφές).

λόγος δημοσίου συμφέροντος υποχρεωτικής υποβολής τιμοκαταλόγων, ενώ η εν λόγω υποχρέωση αντίκειται στο πνεύμα της απελευθέρωσης των αγορών⁴³.

36. Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι παρότι με την τροποποίηση που εισήγαγε η ΑΔ 2/2011 καταργήθηκε η προθεσμία υποβολής αναλυτικών κοστολογικών στοιχείων, εφόσον αυτά ζητηθούν από το Υπουργείο, εξακολουθεί -επ' απειλή προστίμου- να αναστέλλεται η εφαρμογή των νέων αυξήσεων μέχρι την υποβολή τους, ενώ στην περίπτωση που τα στοιχεία κριθούν «ανακριβή» για ορισμένα είδη ή υπηρεσίες επανέρχεται σε ισχύ ο προηγούμενος τιμοκατάλογος και η επιχείρηση δεν μπορεί να θέσει σε ισχύ νέες αυξήσεις πριν παρέλθουν ενενήντα (90) ημέρες από την ανάκληση του τιμοκαταλόγου, ρύθμιση που κρίνεται υπέρμετρα γραφειοκρατική⁴⁴ και δεν διασφαλίζει τη συγκράτηση των τιμών χονδρικής.
37. Τέλος, επισημαίνεται ότι τα κοστολογικά στοιχεία ανά κωδικό προϊόντος, τα οποία πλέον υποβάλλονται μόνο κατόπιν σχετικού αιτήματος του Υπουργείου, ενδέχεται να μην είναι αντιπροσωπευτικά του πραγματικού κόστους παραγωγής του προϊόντος, δεδομένου ότι ο επιμερισμός των παραμέτρων σταθερού κόστους είναι δύσκολο να ελεγχθεί.

Στέρηση της ευελιξίας στη διαμόρφωση τιμολογιακής πολιτικής - εν τοις πράγμασι επιβολή τιμών «αναφοράς»

38. Η ρυθμιστική παρέμβαση της Διοίκησης, με σκοπό τον έλεγχο (περιορισμό αυξήσεων) των τιμών χονδρικής και εμμέσως των τιμών λιανικής σε είδη και υπηρεσίες που χρησιμοποιούνται από το ευρύ καταναλωτικό κοινό και από ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, στην πράξη έχει οδηγήσει σε αντίθετο αποτέλεσμα. Συγκεκριμένα, η τυπολατρική προσέγγιση της διαδικασίας υποβολής των στοιχείων από μέρους της Διοίκησης, η επ' απειλή κυρώσεων υποχρέωση αναστολής της εφαρμογής των νέων (αυξημένων) τιμών από τις επιχειρήσεις, εωσότου εκπνεύσει η 10ημερη προθεσμία ελέγχου των υποβληθέντων στοιχείων από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου, σε συνδυασμό με τη γενική υποχρέωση τήρησης τιμοκαταλόγων χονδρικής που θεσπίζει το άρθρο 69 της ΑΔ 7/2009, έχουν δημιουργήσει την εσφαλμένη πεποίθηση στις επιχειρήσεις, ότι η

⁴³ Το Μνημόνιο Συνεννόησης προβλέπει ότι «η Κυβέρνηση ελέγχει τους βασικούς τομείς υπηρεσιών (περιλαμβανομένης της λιανικής και χονδρικής διανομής) και καταρτίζει ένα σχέδιο δράσης για την προώθηση του ανταγωνισμού και τη διευκόλυνση της ευελιξίας των τιμών στις αγορές προϊόντων».

⁴⁴ Σύμφωνα με το ΣΕΒ στην πράξη υφίσταται πλήρης αδυναμία υποβολής κοστολογικών στοιχείων τα οποία να μην μπορεί να ερμηνευτούν αυθαίρετα ως «μη ικανοποιητικά», οδηγώντας έτσι στην επιβολή υψηλών ποινών και χρηματικών προστίμων. Επιπλέον στα σχόλια της δημόσιας διαβούλευσης, περιλαμβάνεται εναλλακτική πρόταση περί υποβολής των κοστολογικών στοιχείων με βάση τις γενικά παραδεκτές αρχές (ν. 2190/20, Λογιστικό Σχέδιο, IFRS) για να αποφευχθούν τυχόν ασάφειες των κοστολογίων με βάση τις αγορανομικές διατάξεις.

διαδικασία υποβολής των τιμοκαταλόγων έχει εγκριτικό και όχι ενημερωτικό χαρακτήρα.

- 39.** Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με την ανωτέρω διευκρινιστική επιστολή του Υπουργείου⁴⁵, [...]. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πληροφορίες του Υπουργείου, στην Ελλάδα [...] . Επιπλέον, οι τιμοκατάλογοι χονδρικής λειτουργούν και ως «πλαφόν» τιμών, καθώς η υπό κατάργηση ρύθμιση επιτρέπει σε προμηθευτές και λιανέμπορους να διατηρούν ένα υψηλό επίπεδο τιμών.
- 40.** Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ΑΔ, εφαρμόζουν εμπορική πολιτική βασισμένη στις τιμές των υποβληθέντων τιμοκαταλόγων χονδρικής, επί των οποίων χορηγούν τις εκάστοτε συμφωνηθείσες εκπτώσεις προς τους πελάτες τους-λιανεμπόρους και όχι βάσει του πραγματικού κόστους της επιχείρησης⁴⁶. Κατ' ουσίαν, δηλαδή, η υπό κατάργηση ρύθμιση παρέχει στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις κίνητρο υπερτιμολόγησης, ενώ σκοπός της θέσπισής της από τη Διοίκηση ήταν ο έλεγχος της αισχροκέρδειας και των υπερβολικών περιθωρίων κέρδους.
- 41.** Η προαναφερθείσα έκθεση του ΟΟΣΑ⁴⁷ επισημαίνει σχετικά ότι ο καθορισμός κατώτατων τιμών από το κράτος αποτρέπει τους προμηθευτές προϊόντων/ υπηρεσιών χαμηλού κόστους από την κατάκτηση μεριδίου της αγοράς μέσω της παροχής προϊόντων/ υπηρεσιών καλύτερης τιμής στους καταναλωτές. Η ρύθμιση κατώτατης τιμής αποτελεί μερικές φορές την απάντηση σε έναν εξαιρετικά δυναμικό ανταγωνισμό τιμών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ρύθμιση κατώτατης τιμής θεωρείται γενικά ως μέσο προστασίας των μικρών προμηθευτών από τον «αθέμιτο» ανταγωνισμό. Οι επιπτώσεις τέτοιων ρυθμίσεων για τις τιμές χρήζουν προσεκτικής αξιολόγησης, γιατί το αποτέλεσμα πιθανόν θα είναι είτε υψηλότερες τιμές για τους καταναλωτές, είτε πλεονάζουσα ζήτηση. Ομοίως, όταν καθορίζονται ανώτατες τιμές, τα κίνητρα των προμηθευτών για καινοτομία μέσω της παροχής νέων και/ ή υψηλής ποιότητας προϊόντων μπορεί να μειωθούν ουσιαστικά, με συνέπεια οι προμηθευτές να συντονίσουν αποτελεσματικά τις τιμές τους κοντά στην ανώτατη τιμή.

⁴⁵ Η υπ' αριθμ. πρωτ. 681/9.3.2012 επιστολή της ΓΓΕ.

⁴⁶ Αυτό επηρεάζεται από τυχόν διακυμάνσεις σε τιμές πρώτων υλών, παραγωγικών συντελεστών ή και ενδιάμεσων προϊόντων, οι οποίες διαμορφώνονται στις διεθνείς χρηματιστηριακές αγορές και μπορεί να αυξήσουν το συνολικό κόστος της επιχείρησης.

⁴⁷ Οδηγός Αξιολόγησης Συνθηκών Ανταγωνισμού ΟΟΣΑ, έκδοση 2.0, τόμος Ι, σελ. 13-Έλεγχος των τιμών πώλησης αγαθών ή υπηρεσιών.

42. Επομένως, και βάσει των ανωτέρω, η υπό κατάργηση ρύθμιση οδηγεί στην έμμεση επιβολή «τιμών αναφοράς» (κατά περίπτωση ανώτατων ή/και κατώτατων), η οποία έχει αρνητικές συνέπειες οδηγώντας σε άμβλυνση του ανταγωνισμού και πιθανώς σε υψηλότερες τιμές από αυτές που θα διαμορφώνονταν αν οι επιχειρήσεις δεν είχαν υποχρέωση να προαναγγείλουν κάθε μεταβολή τιμών.

Διακριτική μεταχείριση των επιχειρήσεων

43. Η υπό κατάργηση ρύθμιση εφαρμόζει χωρίς αντικειμενική αιτιολόγηση διακριτική μεταχείριση μεταξύ χονδρεμπορικών επιχειρήσεων αφενός βάσει κύκλου εργασιών (κατώφλι 10 εκ. ευρώ για τα κατονομαζόμενα είδη και 2 εκ. ευρώ για τις κατονομαζόμενες υπηρεσίες) και αφετέρου βάσει κατηγορίας πωλούμενων αγαθών και υπηρεσιών με την αυθαίρετη εξαίρεση ορισμένων ειδών, όπως των οινοπνευματωδών, πλην μύρας και κρασιού, των αθλητικών ειδών και καλλυντικών, καθώς και την υπαγωγή στη ρύθμιση πολύ περιορισμένου αριθμού υπηρεσιών (βλ. πίνακες 1, 2 και 3 της ΑΔ 2/2011). Αυτή η επιλεκτική υπαγωγή των κατονομαζόμενων ειδών και υπηρεσιών στην υπό κατάργηση ρύθμιση δεν ακολουθεί κάποια αντικειμενικά κριτήρια και δεν καλύπτει όλες τις κατηγορίες ειδών και υπηρεσιών ευρείας κατανάλωσης ή πρώτης ανάγκης.

44. Η αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που υπάγονται στην υπό κατάργηση ρύθμιση⁴⁸, στο πλαίσιο του κρατικού ελέγχου της τιμολογιακής πολιτικής των επιχειρήσεων χονδρικής με ισχυρή θέση στην αγορά δεν αποτελεί το κατάλληλο εργαλείο για την επιτυχή εφαρμογή του ελέγχου αυτού. Επιχειρήσεις με σημαντικούς κύκλους εργασιών που μπορεί να κατέχουν ηγετική θέση στις αγορές που δραστηριοποιούνται ή/και σημαντική διαπραγματευτική δύναμη έναντι των προμηθευτών ή/και των πελατών τους υπόκεινται ήδη σε (κατασταλτικό) έλεγχο για παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του Ν. 3959/2011⁴⁹. Ο προληπτικός έλεγχος της τιμολογιακής πολιτικής των ισχυρών επιχειρήσεων χονδρικής, χωρίς την υιοθέτηση περαιτέρω νομοθετικών εργαλείων για την πρόληψη/περιορισμό των αντιανταγωνιστικών συμπεριφορών, καθιστά αλυσιτελή τον έλεγχο που επιχειρεί η υπό κατάργηση ρύθμιση.

⁴⁸ Με την τροποποίηση της ΑΔ 2/2011, ο κύκλος εργασιών των υπόχρεων επιχειρήσεων χονδρικής πώλησης ειδών αυξήθηκε από 5 εκ. ευρώ σε 10 εκ. ευρώ και αφορά αποκλειστικά τις εγχώριες πωλήσεις των ειδών που αναγράφονται στους Πίνακες 1 και 2.

⁴⁹ Η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 9.12.2008 αναφορικά με τις «τιμές των τροφίμων στην Ευρώπη» (COM (2008) 821 final) τονίζει ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αυστηρή εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας περί καρτέλ καθώς σε όλη την Ευρώπη υπάρχει υψηλός βαθμός επανεμφάνισης του προβλήματος (συμφωνίες διατήρησης τιμών κ.α.).

45. Η προεκτεθείσα χρήση των τιμών στους τιμοκαταλόγους χονδρικής που υποβάλλονται από τους προμηθευτές ως «τιμές αναφοράς» διευκολύνει, επίσης, την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης από μέρους των προμηθευτών έναντι των επιχειρήσεων λιανικής, ήτοι ανάλογα με το είδος της συνεργασίας οι προμηθευτές εφαρμόζουν διαφορετική εκπτωτική πολιτική και στους «μικρούς» πελάτες προτείνουν τις τιμές τιμοκαταλόγου χονδρικής χωρίς ή με ελάχιστη μείωση⁵⁰.
46. Οι ανωτέρω παρατηρήσεις, αναφορικά με τις αντιανταγωνιστικές στρεβλώσεις που γεννά σωρευτικά η υπό κατάργηση ρύθμιση ισχύουν και για την προς αντικατάσταση αυτής προτεινόμενη ρύθμιση περί υποβολής απολογιστικών στοιχείων τριμήνου από τις υπόχρεες επιχειρήσεις χονδρικής, καθώς θα παραμένει δυσανάλογη η επιβάρυνση του λειτουργικού/διαχειριστικού κόστους των επιχειρήσεων και θα εξακολουθεί να στερεί στις επιχειρήσεις την ευελιξία στη διαμόρφωση τιμολογιακής πολιτικής (βλ. αναλυτικά ανωτέρω Ενότητα).

ΣΤ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Συνεπεία των ανωτέρω, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί ότι η υπό κατάργηση ρύθμιση δεν συνιστά πρόσφορο και αναγκαίο μέσο για την αποτελεσματικότερη συμμόρφωση με τους κανόνες του ανταγωνισμού υπό το πρίσμα και την αρχή της αναλογικότητας, αλλά αντιθέτως συνιστά επέμβαση στη σφαίρα της οικονομικής ελευθερίας και μπορεί να οδηγήσει σωρευτικά σε στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό σε επίπεδο χονδρικής και λιανικής πώλησης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Προτείνεται η κατάργηση του άρθρου 9 της Αγορανομικής Διάταξης 7/2009, όπως τροποποιημένη ισχύει σήμερα.

Η Γνωμοδότηση εκδόθηκε την **22^α Μαρτίου 2012**.

⁵⁰ Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 9.12.2008 αναφορικά με τις «τιμές των τροφίμων στην Ευρώπη» (COM (2008) 821 final), οι κανονιστικές ρυθμίσεις που περιορίζουν τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να ανταγωνίζονται ως προς τις τιμές θα πρέπει να επανεξεταστούν σε εθνικό επίπεδο, ενώ οι πρακτικές που στρεβλώνουν τις σχέσεις μεταξύ προμηθευτών και λιανοπωλητών θα πρέπει να αποθαρρύνονται.

Η Γνωμοδότηση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 3959/2011.

Η Γραμματέας

Παρασκευή Α. Ζαχαριά

Ο Πρόεδρος και Συντάκτης της Γνωμοδότησης

Δημήτριος Κυριτσάκης